Centar za nauku „CEZANA“
Klinički Centar Crne Gore
Telefon/Fax: +382412572
Adresa: Ljubljanska bb, 81000 Podgorica, Crna Gora
E mail: vesna.burzanovic@kccg.me

NARATIVNI IZVJEŠTAJ O EDUKACIJAMA ODOBRENIM OD STRANE MINISTARSTVA ZDRAVLJA CRNE GORE ZA 2026. GODINU

„Podrška transplatacionom programu bubrega kod djece“

***Na osnovu dopisa Ministarstva zdravlja Crna Gore br. 08-500/25-6253/2 kojim se odobrava Plan kontinuirane medicinske edukacije za 2026. za JZU Klinički centar Crne Gore, Ministarstvo zdravlja daje saglasnost za realizaciju edukacije „ Podrška transplatacionom programu bubrega kod djece“ sa finansiranjem iz sredstava KCCG Program za transplataciju.**

	Naziv edukacije	Mjesto edukacije	Datum održavanja	Učesnik edukacije
1.	Podrška transplantacionom programu bubrega kod djece	Great Ormond Street Hospital (GOSH) u Londonu, Velika Britanija	30.4.2026.-31.5.2026.	dr Branko Lutovac, specijalista pedijatrije, uži specijalista nefrologije

Zahtjevom broj: 03/01-11572 od 16.04.2026. godine, obratio se dr Branko Lutovac, specijalista pedijatrije, uži specijalista nefrologije, zaposlen u Institutu za bolesti djece JZU Kliničkog centra Crne Gore za odobravanje plaćenog odsustva u periodu od 26.04.2026. do 31.05.2026. godine i novčanih sredstava u ukupnom iznosu od 12.000,00 eura (troškovi avionskog prevoza, kotizacije, smještaja i dnevnica u skladu sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“, br. 40/2016, 28/2018, 108/2020, 128/2024, 79/2025 i 7/2026“)), radi učešća na *Nephro-Urology Course* u GOSH-u u Londonu, u periodu od 27.04.2026. do 29.04.2026. godine, kao i studijskog boravka (observership) u Great Ormond Street Hospital (GOSH) u Londonu, u trajanju od mjesec dana, u periodu od 30.04.2026. do 31.05.2026. godine, u okviru edukacije „Podrška transplantacionom programu bubrega kod djece“ pri IBD.

Uvidom u dostavljeni **Plan kratkoročnih edukacija za 2026. godinu** za potrebe Instituta za bolesti djece JZU Klinički centar Crne Gore, utvrđeno je da je direktor Instituta za bolesti djece predložio edukaciju “Podrška transplantacionom program bubrega kod djece”. Ministarstvo zdravlja Crne Gore dalo je saglasnost broj: **08-500125-6253/2 od 2026. godine** na Plan kontinuirane medicinske edukacije za 2026. godinu za JZU Klinički centar Crne Gore, koji obuhvata realizaciju edukacije ”Podrška transplantacionom programu bubrega kod djece”, te su po tom osnovu opredijeljena finansijska sredstva u ukupnom iznosu od 12.000**,00 eura**, koja će se finansirati iz sredstava Programa za transplantaciju KCCG.

Postupajući po zahtjevu broj: **03/01-11**572 **od** 16**.04.2026. godine**, a u skladu sa važećim pozitivnopravnim propisima, odlučeno je kao u dispozitivu Rješenja.

Centar za nauku „CEZANA“
Klinički Centar Crne Gore
Telefon/Fax: +382412572
Adresa: Ljubljanska bb, 81000 Podgorica, Crna Gora
E mail: vesna.burzanovic@kccg.me

IZVJEŠTAJ O STRUČNOJ EDUKACIJI I STUDIJSKOM BORAVKU U GREAT ORMOND STREET HOSPITAL FOR CHILDREN (GOSH), LONDON, UJEDINJENO KRALJEVSTVO

Ovaj izvještaj predstavlja detaljan prikaz stručne edukacije i studijskog boravka realizovanog u *Great Ormond Street Hospital for Children* (GOSH) u Londonu, jednom od vodećih evropskih i svjetskih centara za dječju nefrologiju, dijalizu i transplantaciju bubrega. Edukacija je sprovedena u okviru projekta KME Centra za nauku KCCG i Ministarstva zdravlja Crne Gore pod nazivom „Podrška transplantacionom programu bubrega kod djece“, sa ciljem jačanja stručnih kapaciteta neophodnih za uspostavljanje programa transplantacije bubrega kod djece u Crnoj Gori.

SVRHA EDUKACIJE

Glavni cilj studijskog boravka bio je sticanje praktičnih i teorijskih znanja iz oblasti transplantacije bubrega kod djece, sa posebnim fokusom na transplantaciju bubrega sa živog srodnog donora, organizaciju transplantacionog programa, pretransplantacionu evaluaciju, perioperativno zbrinjavanje i dugoročno praćenje transplantiranih pacijenata.

Dodatni ciljevi edukacije su bili:

- upoznavanje sa organizacijom rada jednog od vodećih evropskih transplantacionih centara;
- aktivno praćenje transplantacionog puta pacijenta od evaluacije do postoperativnog praćenja;
- upoznavanje sa multidisciplinarnim pristupom u transplantacionoj medicini;
- usvajanje savremenih transplantacionih protokola i procedura;
- uspostavljanje profesionalne saradnje sa transplantacionim timom GOSH-a;
- prikupljanje iskustava koja će biti iskorišćena za izradu lokalnog vodiča za transplantaciju bubrega kod djece sa živog srodnog donora u Crnoj Gori.

REALIZOVANE AKTIVNOSTI

U okviru planirane edukacije realizovane su četiri ključne aktivnosti:

1. ***GOSH Nephro-Urology Course (27–29. april 2026.)***

Tokom prva tri dana boravka pohađao sam međunarodni GOSH Nephro-Urology Course, koji je obuhvatio savremene teme iz oblasti dječje nefrologije, nefrološke genetike, transplantacije bubrega, urologije i istraživačke metodologije.

Posebno značajne teme odnosile su se na:

- pretransplantacionu obradu recipijenata i donora;
- transplantaciju kod genetskih bubrežnih bolesti;
- procjenu imunološkog rizika;
- transplantaciju kod visokorizičnih pacijenata;
- dugoročno praćenje transplantiranih pacijenata;
- organizaciju multidisciplinarnih transplantacionih timova.

Kurs je omogućio neposredan kontakt sa vodećim stručnjacima iz oblasti pedijatrijske nefrologije i transplantacije iz Ujedinjenog Kraljevstva.

2. ***Klinički observership na Odjeljenju za dječju nefrologiju (30. april – 30. maj 2026.)***

Tokom petonedjeljnog boravka učestvovao sam kao posmatrač u svakodnevnom radu Odjeljenja za dječju nefrologiju GOSH-a.

Program edukacije obuhvatao je:

- stacionarno liječenje djece sa kompleksnim bubrežnim bolestima;
- transplantacionu službu;
- ambulante za hroničnu bubrežnu bolest;
- peritoneumsku dijalizu;
- bolničku i kućnu hemodijalizu;
- kontinuirane metode zamjene bubrežne funkcije (CKRT);
- konsultativnu nefrološku službu;
- multidisciplinarne sastanke i konzilijume;
- akademske i edukativne sastanke.

Posebno značajan segment edukacije odnosio se na praćenje transplantiranih pacijenata, optimizaciju imunosupresivne terapije, praćenje virusnih infekcija nakon transplantacije, interpretaciju biopsija transplantiranog bubrega i liječenje komplikacija nakon transplantacije.

3. ***Multidisciplinarni sastanci***

Prisustvovao sam redovnim multidisciplinarnim sastancima koji predstavljaju osnovu donošenja odluka u GOSH-u:

- Transplant MDT;
- Nephrology-Urology-Radiology MDT;
- Low Clearance MDT;
- Renovascular MDT;

- ESKD MDT.

Ovakav model rada omogućava donošenje zajedničkih odluka zasnovanih na ekspertizi više specijalnosti i predstavlja primjer dobre prakse za budući transplantacioni program u Crnoj Gori.

4. ***Transplantacioni program***

Primarni cilj studijskog boravka bio je sticanje iskustva iz oblasti transplantacije bubrega kod djece.

Tokom boravka imao sam priliku da prisustvujem ukupno četiri transplantacije bubrega, uključujući:

- transplantacije bubrega sa živog srodnog donora (2);
- transplantacija bubrega od kadaveričnog donora (1);
- jednu autotransplantaciju bubrega.

Pored samog hirurškog zahvata, imao sam priliku da pratim cjelokupan transplantacioni proces koji uključuje:

- procjenu recipijenta i donora;
- transplantacione MDT sastanke;
- preoperativnu pripremu;
- postoperativno liječenje u jedinici intenzivne njege i kasnije na odjeljenju nefrologije;
- dugoročno praćenje funkcije transplantiranog bubrega.

OSTVARENI CILJEVI EDUKACIJE

Tokom realizacije studijskog boravka ostvareni su svi planirani ciljevi:

✓ prisustvo i neposredno praćenje četiri transplantacije bubrega kod djece;

✓ upoznavanje sa organizacijom transplantacionog programa GOSH-a;

✓ aktivno učešće u transplantacionim multidisciplinarnim sastancima;

✓ sticanje znanja o pretransplantacionoj i posttransplantacionoj njezi;

✓ uspostavljanje profesionalne saradnje sa transplantacionim timom GOSH-a;

✓ dobijanje transplantacionih protokola koji se koriste u Great Ormond Street Hospital-u;

✓ priprema za izradu lokalnog vodiča za transplantaciju bubrega kod djece sa živog srodnog donora.

Centar za nauku „CEZANA“
Klinički Centar Crne Gore
Telefon/Fax: +382412572
Adresa: Ljubljanska bb, 81000 Podgorica, Crna Gora
E mail: vesna.burzanovic@kccg.me

DODATNE KLINIČKE I EDUKATIVNE AKTIVNOSTI

Pored transplantacionog programa, studijski boravak omogućio je detaljan uvid u organizaciju rada jednog od vodećih evropskih centara za dječju nefrologiju, uključujući dijagnostiku, liječenje i dugoročno praćenje djece sa kompleksnim bubrežnim oboljenjima.

Značajan dio edukacije odnosio se na programe peritoneumske dijalize i hemodijalize. Posebna pažnja posvećena je urgentnom započinjanju peritoneumske dijalize, organizaciji kućnih programa, prevenciji i liječenju komplikacija, kao i strategijama očuvanja rezidualne bubrežne funkcije. U okviru programa hronične i kućne hemodijalize upoznao sam se sa principima individualizacije dijalizne terapije, planiranjem vaskularnog pristupa, kontrolom hipertenzije i poremećaja mineralnog i koštanog metabolizma, te pripremom pacijenata za transplantaciju bubrega.

Kroz rad specijalizovanih ambulanti i multidisciplinarnih sastanaka stečen je uvid u savremeni pristup dijagnostici i liječenju djece sa naslednim i stečenim tubulopatijama, glomerulskim bolestima i drugim rijetkim nefrološkim poremećajima. Posebno su predstavljeni dijagnostički algoritmi, značaj genetske obrade i institucionalni protokoli za liječenje steroid-rezistentnog nefrotskog sindroma, C3 glomerulopatija, ANCA-vaskulitisa, lupus nefritisa i drugih teških oblika glomerulonefritisa, uključujući primjenu biološke terapije i novih imunomodulatornih ljekova.

Posebno vrijedno iskustvo predstavljalo je učešće u radu renovaskularnog multidisciplinarnog tima, gdje su razmatrani slučajevi djece sa teškim oblicima renovaskularne hipertenzije, uključujući fibromuskularnu displaziju, Takayasu arteritis i druge rijetke vaskularne poremećaje. Tom prilikom upoznati su protokoli za dijagnostiku, endovaskularno liječenje, hiruršku revaskularizaciju i dugoročno praćenje ovih pacijenata. Tokom boravka poseban utisak ostavio je multidisciplinarni model rada, u kojem ravnopravno učestvuju nefrolozi, urolozi, radiolozi, transplantacioni koordinatori, specijalizovane medicinske sestre, nutricionisti, farmaceuti i psiholozi. Posebno je istaknuta uloga kliničkih nutricionista u praćenju rasta i razvoja djece sa hroničnom bubrežnom bolešću, dijalizom i nakon transplantacije bubrega, kao i u zbrinjavanju pacijenata sa poremećajima elektrolita, mineralnog i koštanog metabolizma te nasjednim tubulopatijama.

Značajan segment rada predstavlja i organizovani program tranzicije adolescenata iz pedijatrijske u adultnu nefrološku službu. Tranzicija se sprovodi kroz strukturisane ambulante, zajedničke preglede pedijatrijskih i adultnih nefrologa te aktivno učešće posebno edukovanih medicinskih sestara. Poseban fokus stavlja se na razvoj samostalnosti pacijenata, unapređenje adherencije na terapiju i smanjenje rizika od gubitka funkcije transplantiranog bubrega nakon prelaska u službu za odrasle.Pored kliničkog rada, studijski boravak omogućio je upoznavanje sa institucionalnim protokolima, standardnim operativnim procedurama i sistemom kontrole kvaliteta koji se primjenjuju u GOSH-u, predstavljajući vrijedan model za dalji razvoj pedijatrijske nefrologije i transplantacione medicine u Crnoj Gori.

Centar za nauku „CEZANA“
Klinički Centar Crne Gore
Telefon/Fax: +382412572
Adresa: Ljubljanska bb, 81000 Podgorica, Crna Gora
E mail: vesna.burzanovic@kccg.me

ZAKLJUČAK

Petonedjeljni stručni boravak u GOSH predstavljao je izuzetno značajan korak u procesu uspostavljanja programa transplantacije bubrega kod djece u Crnoj Gori.

Stečena znanja iz oblasti transplantacione nefrologije, organizacije transplantacionog programa, multidisciplinarnog rada i posttransplantacionog praćenja pacijenata predstavljaju važan stručni resurs za razvoj dječje transplantacije bubrega u našoj zemlji.

Posebno značajan rezultat edukacije predstavlja uspostavljena saradnja sa timom GOSH-a, koji je iskazao spremnost za nastavak stručne podrške tokom implementacije transplantacionog programa u Crnoj Gori.

ZAHVALNOST

Posebnu zahvalnost upućujem:

- prof. dr Brigiti Smolović, direktorici Centra za nauku KCCG, na podršci stručnom usavršavanju i razvoju dječje nefrologije u Crnoj Gori;

- dr Aleksandru Radoviću, direktoru Kliničkog centra Crne Gore, na podršci realizaciji edukacije i razvoju programa transplantacije bubrega kod djece;

- Ministarstvu zdravlja Crne Gore, koje je kroz projekat „Podrška transplantacionom programu bubrega kod djece“ prepoznalo značaj transplantacije bubrega sa živog srodnog donora kod djece i omogućilo realizaciju ove edukacije;

- dr Jeleni Stojanović i kompletnom timu Odjeljenja za dječju nefrologiju Great Ormond Street Hospital for Children na izuzetnom mentorstvu, profesionalnoj podršci i spremnosti za nastavak saradnje.

Realizacija projekta „Podrška transplantacionom programu bubrega kod djece“ predstavlja važan korak ka izvođenju prve transplantacije bubrega kod djeteta u Crnoj Gori i uspostavljanju održivog nacionalnog programa dječje transplantacije bubrega.